

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ «ΠΕΡΑΣΜΑ» ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ;

Πώς έγινε τούτο τὸ κακό;

Ἐκεῖ πού χτυπάει ἡ καρδιά τῶν νέων χτυπάει ἡ καρδιά τοῦ κόσμου. Ὅταν, ὅμως, οἱ νέοι κείνται αἰμόφυρτοι γιατί τὸ ἴλεγε ἡ καρδιά τους κι ὄχι «τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι» τότε περνάει τὴ δική μας καρδιά δίστομη ρομφαία καὶ χάνουμε ἀπέλιπδα τὸ σφυγμὸ τῆς ζωῆς. Αὐτὰ τὰ παιδιὰ εἶναι δικὰ μας παιδιὰ. Αὐτοὶ οἱ φοιτητὲς μπορεῖ καὶ νὰ ἦταν δικοὶ μας φοιτητὲς. Νέοι πὸν δυσκοῦν γιὰ ἕναν καλλίτερο κόσμον, πὸν ἀξιζοῦν μιὰ καλλίτερη μοῖρα καὶ μοιρασιά στὴν καταναμὴ τῶν ἀξιῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἐξουσίας.

Ὡς πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ σφίγγεται ἡ καρδιά μας τοῦτες τίς μέρες, τοῦτες τίς ὥρες, τοῦτες τίς στιγμές, ὅταν ἡ βία ἀνελέγητη ὑψώνει τὸ ἀπρόσωπο πρόσωπό της. Κι ἡ ἀδυναμία μας νὰ ἐπέμβουμε δραστικὰ μᾶς πλημμυρίζει γι' ἄλλη μιὰ φορὰ μὲ αἰσθήματα μειονεξίας καὶ αὐτοπεριφρόνησης. Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ Κακὸ παγώνεις καὶ σκέπτεσαι τίς δικές σου τίς ὀλιγωρίες πὸν συντελοῦν μὲ τὸν τρόπο τους νὰ προχωρεῖ τὸ Κακὸ. Αἰσθάνεσαι ἔνοχος καὶ σὺ γι' αὐτοὺς τοὺς θανάτους, γι' αὐτὴ τὴ βία, γι' αὐτὲς τίς ἀθλιότητες.

Ἄν δὲν νοιώσεις αὐτὴ τὴν ἔνοχὴ γιὰ τὴν τόση βία μὲ τὸ ἀδυσώπητο πρόσωπο, τότε εἶσαι ἕνας ἀνάλ-

γητος, ἀναίσθητος ἄνθρωπος, πὸν δὲν σὲ ἀγγίζει πιά τίποτα. Καὶ τὸ Κακὸ πὸν γίνεται ἀκόμα καὶ δίπλα σου, στὸ ἴδιο σου τὸ σπίτι, τὴ γειτονιά, τὴ συνοικία, τὴν πόλη, τὸν τόπο σου, μπορεῖ καὶ νὰ μὴ τὸ ἀντιληφθεῖς, νὰ μὴ τὸ παρατηρήσεις καὶ νὰ ρωτᾷς ἀπορημένος: «Γιὰ ποιὸ Κακὸ μού μιλάτε»;

Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι (Β' Τιμόθεον δ' 5)

Στὸν ἀναίσθητο, ὅμως, στὸν ἄνθρωπο πὸν ἔχει τίς αἰσθήσεις μόνο γιὰ φιγούρα καὶ ἀσύνδετες μὲ νεῦρα πὸν ὀδηγοῦν στὸν ἐγκέφαλο, ἡ ὀρθόδοξη παράδοση προβάλλει τὸν νηπτικὸ, αὐτὸν πὸν νῆφει, πὸν ἀγρυπνᾷ καὶ δὲν ἀφήνεται ν' ἀποκοιμηθεῖ μὲ τὰ συνθήματα - νανουρίσματα, μὲ τίς ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ διαβεβαιώσεις, μὲ τὴν ὑπάρχουσα τάξη καὶ ἀσφάλεια.

Ὁ νηπτικὸς δὲν εἶναι ὁ φιλόποπτος, ὁ κινδυνολογῶν εἶναι ἐκεῖνος πὸν προσπαθεῖ διατηρώντας τὴν ἀκεραιότητά του νὰ μὴν ἀπεκδυθεῖ τὴ φρονημάδα, νὰ ζητάει τὸν φωτισμὸ τῆς ἀπλῆς πεντάδας τῶν αἰσθήσεων γιὰ νὰ μπορεῖ ν' ἀντιλαμβάνεται σωστὰ, νὰ κρίνει καὶ νὰ διακρίνει τὰ συμβαίνοντα. Γνωρίζει ὅτι γι' αὐτὴ του τὴ στάση γίνεται αὐτὸς ὁ ὑποπτος. Οἱ ἄλλοι τὸν κοιτάζουν δὺσπιστα. Δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἐμπιστευτοῦν. Ἄναρωτιοῦνται μὲ ποιὸν νὰ εἶναι.

Κι αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὀπαδός. Αὐτὸς θέλει νὰ εἶναι μὲ τὴν ἀλήθεια. Καὶ τὸν ρωτοῦν «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;». Σὰ νὰ μὴ ξέρουν ὅτι σὲ μιὰ κρίση ἀληθινὴ πρέπει νὰ μὴ περιπέσει σὲ λήθη τίποτα (ἀλήθεια), νὰ μὴ ξεχαστεῖ καμιὰ λεπτομέρεια. Γιατί ἡ λεπτομέρεια μετράει. Κι αὐτὸς ζυγίζει τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ μὲ ζύγια ὄχι λιποβαρῆ καὶ κάλπικα, ἀλλὰ μὲ ζύ-

για δικαιοσύνης και φροντίζει κι ή ζυγαριά του άλλου να είναι σωστή, γιατί ή δικαιοσύνη δεν θριαμβεύει με δύο μέτρα και δύο σταθιά. Δεν χρειάζεται, λοιπόν, να χεις ελέγξει μόνο τη δικιά σου ζυγαριά, απαιτείται να ξέρεις ότι κι ο άλλος ζυγίζει σωστά. Άλλιώς πρέπει να τον καταγγείλεις.

Τέτοιου είδους όμως καταγγελίες δεν είναι καθόλου άρεστές και ευχάριστες. Κι οι αποδέκτες αποδεικνύονται προθυμότατοι ν' αποδείξουν πως τίποτε απ' αυτά που καταγγέλλεις δεν ευσταθούν. Είσαι ένας σκέτος συκοφάντης, άσχετα αν μέσα σου λειτουργείς σαν ιεροφάντης.

Αυτά που πιστεύεις, όμως, τα εμπιστεύεσαι σε πιδ γνωστικούς από σένα, σε άλλους πιδ νηπτικούς —γιατί υπάρχουν βαθμίδες στη νήψη καθώς και στον ύπνο— για να ελέγξεις την γνησιότητα των ελατηρίων σου και την ορθότητα της αντιλήψεώς σου.

Ύπαρχεις γάρ καθηγητής ως τα θεία σαφών

Σά δάσκαλος όφείλεις να καθοδηγήσεις συνειδήσεις, δεν άρκεισαι να διεκπεραιώνεις ή να διαχειρίζεσαι ένα διαμετακομιστικό εμπόριο γνώσεων. Οι γνώσεις πρέπει να περνάνε από το νοῦ κι ο νοῦς ν' αναπαύεται στην καρδιά. Κι αυτή ή «καρδιακή γνώση» να σημειώνεται στον «νοῦν ἐν καρδίᾳ» των φοιτητών σου, και μαζί ν' αναζητάτε για τὸ πῶς θά λειτουργήσετε καλλίτερα ως άνθρωποι, ως κοινωνία, ως κόσμος, ως Ἐκκλησία.

Ἐδῶ ἔγκειται κυρίως ή άποστολή ενός πανεπιστημιακού δασκάλου ιδιαίτερα της Θεολογίας. Δεν μπορεί να άρκεσθεί σε μιὰ φιλή μετάδοση γνώσεων ἔστω και

θεολογικῶν. Ἡ θεολογική γνώση δὲν άποτελεῖ μιὰ ξερὴ άρχαιακή γνώση, μιὰ γνώση για τὴ γνώση που τὴν άποστηθίζεις και τὴν άναμεταδίδεις. Είναι μιὰ γνώση που πρέπει να περάσει μέσα από τὴν εμπειρία στην πράξη κι ή πράξη να γίνει επίβαση (ὕπόβαθρο) τῆς θεωρίας. Στόχος του καθηγητῆ ὅσο και του φοιτητῆ τῆς Θεολογίας είναι ο «ἐμπρακτος λόγος» και ή «ἐλλόγιμος πράξις», τὸ «πράττε λογικῶς» και τὸ «λέγε πρακτικῶς».

Ὁ πανεπιστημιακὸς δάσκαλος, που πολὺ τον συνέχει ο λόγος του Κυρίου «μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, εἰς γὰρ ὑμῶν ἔστιν ο καθηγητής, ο Χριστός» (Ματθαίου κγ' 10), προσπαθεῖ να ὑπάρξει στο χώρο του καθηγητῆς, στο μέτρο, όμως, που καθιστᾶ τὰ θεία σαφῆ και φανερά, ακολουθώντας τὸ παράδειγμα του ἱ. Χρυσόστομου, στο πρόσωπο του ὁποίου ή Ἐκκλησία άναγνωρίζει τὸ λειτούργημα του καθηγητοῦ: «ὑπάρχεις γάρ καθηγητῆς ὡς τὰ θεία σαφῶν» (Κοντάκιο του Ἁγίου).

Ἡ σαφήνεια, βέβαια, και ή καθαρότητα τῆς ἐξηγήσεως δὲν είναι πάντοτε ἐμφανής· ο καθηγητῆς χρειάζεται πολλή μαθητεία, φώτιση και νήψη ψυχῆς. Ἡ εὐθύνη του είναι μεγάλη· ή μαρτυρία τῆς ἀλήθειας είναι ἐπώδυνη διακονία, που μόνο όταν ἔχεις ὑψηλὸ αἶσθημα άποστολῆς και εὐαγγελισμοῦ και εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας μπορεί να ἀναλαμβάνεται. Ὁ ὄρκος που δίδουν οἱ διδάκτορες τῆς Θεολογίας είναι άνασχετικὸς για κάθε ἐπίδειξη εὐκολῆς ἐπιστημοσύνης. Φόβος και τρόμος σε συνέχει όταν πλησιάζεις τὴν ἔδρα και όταν ἀπευθύνεσαι στους φοιτητές σου που σε παρακολουθοῦν από τὰ ἔδρανα. Οἱ ψυχές τους ζητᾶνε Σηματοῦρὸ και Κήρυκα (Ὁ. Ἐλύτης), τὸν ἀναμνησκοντα (πρόλ. Β' Βασιλειῶν κ' 24 κ.ά.). Και σὺ βρίσκεσαι στην κό-

φη τοῦ ξυραφιοῦ, σχινοβατεῖς ἐπιχειρώντας νὰ ἰσορροπήσεις γιὰ νὰ ἰσορροπήσεις τίς ἰσχυρὲς ἀντιρροπήσεις καὶ πιέσεις ἀπὸ κάθε μεριά.

Εἶναι ὥρες ποὺ θρίσκεσαι ἀβοήθητος. Δὲν ξέρεις τότε τί νὰ πεῖς. Ὁ ἀπευθείας λόγος παθαίνει ἀνακοπή μπροστὰ στὴ βιαιότητα τῶν γεγονότων ποὺ σὲ καταλαμβάνουν. Τί νὰ ποῦμε σὲ τέτοιες στιγμὲς! Ὁ λόγος παγώνει στὸ στόμα καὶ ἀπεγνωσμένα ψάχνεις γιὰ μιὰ γραφίδα καὶ ἓνα λευκὸ χαρτί ν' ἀποτυπώσεις τὴν ὀδύνη σου σὲ ἱεροπρεπὲς ἔπος καὶ ν' ἀπευθύνεις τὴν ἰκεσία σου, ἐλάχιστη ἀπότιση φόρου τιμῆς, ὡς ἐπιμνημόσυνη δέηση γι' αὐτὰ τὰ νέα παιδιὰ, τοὺς νέους φοιτητὲς τῆς Πλατείας Τιέν Ἄν Μὲν στὸ Πεκίνο, ὡς ὕστατη ἔκκληση γιὰ νὰ μὴ γίνῃ ποτὲ πιά καὶ πουθενά ἓνα νέο Πεκίνο!

